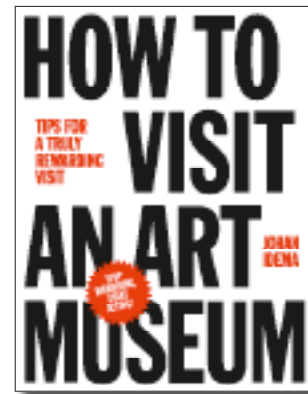

zij aandacht aan theater- en concertbezoek. Je moest tijdig je zitplaats hebben ingenomen en niet praten of met je programma ritselen. Bij concerten mocht je niet meeneuriën of met handen en voeten de maat slaan. Maar over musea staat bij Groskamp vrijwel niets te lezen. Alleen dat je er geen sigaret mag opsteken, dat de dames er hun handschoenen desgewenst mogen aanhouden, maar de heren hun hoed moeten afnemen. Door de tijd heen was het gedrag in musea minder gereguleerd dan in de theaters, en dat geldt eigenlijk tot op de jongste dag. Een verklaring daarvoor is dat een toneelstuk of concert te lijden heeft onder gedrag van onaangepast publiek, maar zicht op schilderijen niet wordt benomen door het gesproken woord. Beeldende kunst is geen drama dat collectief wordt beleefd van begin tot eind, kunst in een museum bekijken is veel meer een individuele aangelegenheid. Je kunt zelf besluiten hoe lang en van welke afstand je naar een schilderij kijkt; wat je overslaat en waar je langer blijft stilstaan. In musea vertonen de bezoekers een hoge mate van zelfsturend gedrag. Er gedijt een functionele etiquette: vrijwel alle bezoekers leggen als vanzelf een algemeen beschaafd gedrag aan de dag.

Toch verscheen het boek *How to visit an art museum* van de hand van kunstconsultant Johan Idema. Het is een aantrekkelijk boekje met harde kaft, rijk geïllustreerd en toch vriendelijk geprijsd. Op de achterflap prijkt een soort aanbeveling van de directeur van het Rijksmuseum, die zegt dat de auteur ons uitdaagt om onze eigen visie op ons museumbezoek te scherpen. Dat is kennelijk nodig: het museumpubliek vergist zich als het denkt dat het met zijn goeie gedrag voldoende uit zijn bezoek haalt.

Internationaal publiek

Idema grossiert in tips. Ga eens met de suppoost praten: die heeft van alles te melden omdat hij dag in, dag uit in het museum staat. Of neem een kind mee als je naar een museum

voor hedendaagse kunst gaat. Dankzij zijn of haar onbevangenheid krijg je commentaar van een lading die je zelf niet zou kunnen bedenken of durven uiten – uit angst voor kunsthistorische flaters. Je kunt een stoeltje meenemen tegen de vermoeidheid. Maak foto's: door de lens kijk je weer op een andere manier naar het kunstwerk. Zet een koptelefoon op met muziek die volgens jou bij het kunstwerk hoort. Idema heeft ook kunsthoudelijke, genregerelateerde adviezen. Je kunt meer uit een landschapsschildering halen dan je denkt: als je maar oog hebt voor de details. Het vrouwelijk, of juist mannelijk naakt maakt je misschien ongemakkelijk omdat het spontaan allerlei gevoelens losmaakt, ook erotische of perverse. Laat ze toe! Het is goed je ongemakkelijk te voelen: je hebt dan de grens van de comfortzone bereikt en juist daar gebeuren de spannende dingen die goed voor je zijn en het museumbezoek meer dan waard maken.

Het boek is uitsluitend in de Engelse tekst beschikbaar, naar Idema zegt om de afzet te vergroten. Maar de keuze voor de Engelse taal maakt ook duidelijk dat het hedendaagse museumpubliek inmiddels grotendeels internationaal is samengesteld. In wisselwerking daarmee vertoont het overal ter wereld ongeveer hetzelfde gedrag. Het is net als met luchthavens of hotels: of je nu in de VS bent, in China, Zuid-Afrika, Rusland of Midden-Europa, ze zijn bevolkt met hetzelfde publiek met eenzelfde soort gedrag en behoefte. De kosmopoliet kan met zijn manier van leven en gedragingen de hele

Cas Smithuijsen

Idema, J. (2014)

How to visit an art museum: tips for a truly rewarding visit.

Amsterdam: BIS Publishers.

Prijs: € 15,-

In 1939 verscheen het etiquetteboek *Hoe hoort het eigenlijk* van Amy Groskamp-ten Have. Daarin besteedde

wereld over. Mensen maken vaker verre reizen en zijn daardoor elkaars gedrag over grotere afstanden gaan beïnvloeden. Vooral na de Tweede Wereldoorlog hebben zij met elkaar een gedragsstandaard ontwikkeld die in zeer grote delen van de wereld gemeengoed is geworden.

Onderdeel van die internationale gedragsstandaard is de functionele museumetiquette. Idema ziet die etiquette vooral als een sociale sta-in-de-weg voor meer museumbezoek. In Nederland werden in 2013 ruim 40 miljoen museumbezoeken afgelegd, maar die komen volgens Idema voor rekening van een relatief beperkte groep mensen. Dat baart hem zorgen en motiveerde hem tot het publiceren van aanbevelingen om museumbezoek populairder te maken.

Dat laatste motief verwarde mij. Want Idema schrijft in zijn boekje dat hij bestaand publiek meer museumwaar voor zijn geld wil geven. Maar bij de presentatie eind september 2014 bleek het hem juist om de niet-bezoekers te gaan. Die waren overigens niet aanwezig: alleen museumdirecteuren en -experts kregen het woord. En de bezoekers die al voor de musea gewonnen waren, hielden zich op de vlakte. Misschien omdat ze pretenderen al te weten hoe je een kunstmuseum moet bezoeken... •

Boekman is hét tijdschrift over trends in kunst en cultuur. Ieder kwartaal een themanummer met interviews, artikelen, analyses en columns over de nieuwste ontwikkelingen in de kunst- en cultuursector.

Boekman besteedt aandacht aan thema's als creatieve industrie, erfgoed, het stimuleren van artistiek talent en het belang van kunst.

Probeer nu de vernieuwde Boekman voor een aantrekkelijke kennismakingsprijs via www.boekman.nl

Kies voor:

- een los nummer voor 12,50 i.p.v. 15 euro (kortingscode: vernieuwd nummer)
  - een proefabonnement, twee nummers voor 25 euro (na twee nummers wordt het abonnement automatisch stopgezet)
  - een jaarabonnement en ontvang het tijdschrift vier keer per jaar tot wederopzegging (kortingscode: vernieuwd abonnement)
studenten: 30 i.p.v. 35 euro, particulieren: 45 i.p.v. 50 euro, instellingen: 55 i.p.v. 60 euro
- Na een jaar betaalt u het standaard abonnementstarief

